

*Tijdschrift voor teelt
en afzet van populier en wilg*

3e JAARGANG No. 1. FEBR. 1966

*Uitgave van de
Nationale Populieren Commissie*

Verschijnt vier maal per jaar

Redactie:

K. Adema, Eindhoven

Ir. J. T. M. Broekhuizen, Secretaris,
Wageningen

Prof. Dr. G. Hellinga,
Wageningen

Ir. H. A. van der Meiden,
Wageningen

Ir. J. L. F. Overbeek, Zwolle

Ir. P. de Sonnaville, Winssen

Administratie en redactie:

Gen. Foulkesweg 64,

Wageningen

Telefoon: 08370-6111

Postrekening nr.: 1172915

t.n.v. Administrateur Populier
te Wageningen

Abonnement f 3,— per jaar

Drukkerij:

Gebr. Verweij

Spijk 5, Tel. 2831, Wageningen

Inhoud:

Voorwoord	2
Teelt van 'Gelrica' in de Achterhoek	2
De keuring van populieren (vervolg)	5
De bestrijding van Marssonina	6
Wilgensnuitoor ook in populieren	8
Schatting van het dikhoutvolume van populieren op stam	11
Prognose van de aanplant van populiererasen	13
Insektenaantastingen in 1965	15
Katjes-wilgen voor drogere gronden	17
Populier en landbouw 1.	17
Kalender	19
Mededelingen	19

Moerplanten N.A.K.B.-terrein
Roelofarendsveen

Foto: N.A.K.B./Marinus

Voorwoord

Met dit nummer begint de derde jaargang van „Populier”. Het verheugt ons dat, zoals uit reacties van vele zijden is gebleken, het tijdschrift in een behoefte voorziet. Daarvan getuigt ook het toenemende aantal abonnees. Deze toeneming is mede te danken aan de activiteit van verschillende lezers die ons nieuwe abonnementen opgaven. Mochten er zich onder Uw relaties geïnteresseerden bevinden, deelt U ons dan hun adres op een briefkaart mede. Wij zenden hen dan gaarne een proefnummer.

Ook ditmaal zijn artikelen opgenomen die ons spontaan zijn toegezonden, terwijl andere zijn geschreven naar aanleiding van gebleken behoeften van de lezers. Mist U toch nog bepaalde aspecten van de teelt of van afzet van populier en wilg? Als U ons dit mededeelt zullen wij trachten zoveel mogelijk aan Uw wensen te voldoen.

Enkele vaste rubrieken moeten tot onze spijt ditmaal wijken voor enige artikelen, waarin waardevolle tips worden gegeven voor werkzaamheden, die kort na de verschijning van dit nummer moeten worden uitgevoerd.

Velen hebben reeds aan ons verzoek om het abonnementsgeld voor 1966 over te maken voldaan. Zouden zij die dit nog niet deden, binnenkort eveneens f 3,— willen overmaken op *postrekening nr. 1172915* t.n.v. „Administrateur Populier” te Wageningen? Uw overschrijving zien wij gaarne tegemoet *vóór 1 mei 1966*. Na die datum wordt namelijk een kwitantie aangeboden, verhoogd met f 0,65 incassokosten. Tijdige storting van het abonnementsgeld bespaart U dus extra onkosten en onze administratie veel werk.

De Redactie

D. Walgemoed / De teelt van 'Gelrica' in de Achterhoek¹⁾

Opzichter stichting „Burgerweeshuis”

In de nummers van augustus en november 1965 werd de aandacht gevestigd op de teelt van 'Gelrica' in de Gelderse Achterhoek door middel van poten. Het verheugt ons dat de Heer Walgemoed, die jarenlange ervaring heeft opgedaan met deze teeltwijze in het gebied van Hengelo (Gld.) en omliggende gemeenten, deze op schrift heeft willen stellen. Dit in het bijzonder omdat de Achterhoek het enige gebied in Nederland is, waar op grote schaal onbewortelde poten worden gebruikt in plaats van door de N.A.K.B. geplombeerde, bewortelde planten.

De Redactie

Herkomst van de poten.

Bij de „poten” (± 4 jarige stek), die hier veelal gebruikt worden voor de teelt van P. 'Gelrica', kan men 2 soorten onderscheiden.

1. Poten afkomstig van zogenaamde knotpeppels. Deze peppels zijn gekweekt uit poten, welke na ongeveer 2 à 3 jaar op ca. 1.75 m hoogte worden afgekap.

Het afkomende deel kan weer als poot worden gebruikt, terwijl het afgeknotten deel (de toekomstige knotpeppel) het volgend voorjaar nieuw lot schiet; deze loten nu, zullen na ongeveer 4 jaar de poten voortbrengen, zoals deze gaarne worden gewenst en gevraagd.

Het spreekt vanzelf, dat niet alle loten tot volwaardige poten uitgroeien; meestal zullen er dit per knotpeppel 3 à 4 stuks zijn; waarbij dient te worden opgemerkt, dat bij aankoop van bedoelde poten, deze eerst worden geselecteerd; vooral een blanke (witte) bastkleur is zeer gewenst, terwijl ook de hartkleur van de poot niet rood, maar zwart moet zijn. Alleen poten met gezonde, krachtige en dikke eindscheuten komen in aanmerking. Voorts is het van belang, dat de knotpeppels waarvan men de poten koopt, op goede vochtige humusrijke zandgrond staan.

Het verdient aanbeveling de poten niet van te oude knotpeppels (maximaal ± 12 jaar) te nemen, aangezien deze meestal zeer schrale en dunne topscheuten vertonen.

2. Poten afkomstig uit de toppen (vooral geen zijtakken) van nog groeiende, gezonde populieren, welke toch op korte termijn moeten worden gekapt, of wel uit 10 à 15 jarige peppels, welke twee toppen vertonen.

¹⁾ Foto's: D. Walgemoed.

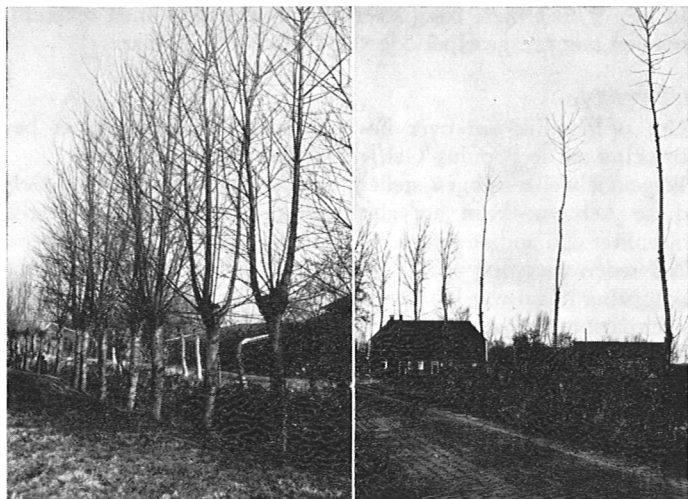

Foto 1.

Foto 2.

Deze poten worden dan vooraf door vaklieden op dit gebied uit de bomen gekapt.

Meestal zijn deze poten minder recht gevormd dan die van knoten, doch wat groei, verdere ontwikkeling en uiteindelijke opbrengst betreft, maakt dit geen verschil.

Gedachtig aan het spreekwoord: „Wie aan de weg timmert, heeft veel bekijks”, ligt het voor de hand dat wij bij voorkeur voor een weg- of laanbeplanting poten van knotpeppels nemen.

Het graven van plantgaten.

De plantgaten, van boven 50 x 50 cm of 40 x 60 cm, worden meestal met de schop gegraven. De eerste halve meter diepte met de gewone schop, verder met een kleine schop, waaraan een lange steel met kruk, of wel met een zogenaamde plantboor. Hiermede wordt de grond uit de diepere lagen naar boven gehaald door de boor enkele malen rond te draaien en weer naar boven te brengen; dit kan worden herhaald tot men de gewenste diepte van 1 à 1.25 m heeft bereikt. De diepte kan overigens zeer variëren en hangt nauw samen met de opbouw en samenstelling van de grondlagen.

Het kan voorkomen, dat er plaatselijk op een te planten perceel harde lagen in de grond aanwezig zijn; deze moeten vanzelfsprekend worden doorbroken. Overigens is het onnodig te vermelden, dat gronden waarin veel harde lagen voorkomen, voor peppel-inplant ten enen male ongeschikt moeten worden geacht.

Samenvattend kan worden gesteld, dat de plantgaten dusdanig diep dienen te worden gegraven, dat het zogenaamde „welzand” ruimschoots naar boven komt en de poten dus in ieder geval in het grondwater komen te staan.

Wijze van planten.

Van de in het eerste deel omschreven poten worden, alvorens zij in de plantgaten worden gezet, alle zijtakken tot op 4 à 5 cm ingekort. Men houdt dus in feite een poot met eindscheut over, waaraan enkele zogenaamde kapstokjes.

Deze poot nu wordt aan het onder eind van 3 kanten met een

Foto 1. Op de voorgrond knotpeppels met 4-jarig lot, langs oude beek staand. Deze 4-jarige loten zijn de poten, welke als regel door mij worden gevraagd.

Foto 2. In het voorjaar van 1965 geplante 4-jarige poten, afkomstig van knotpeppels. Diameter ca. 8 cm; lengte 5½ à 6 m. Plantafstand 5½ m.

scherpe bijl aangepunt, waardoor 3 zijvlakken ontstaan. Hierna wordt de poot in het plantgat gezet en stevig diep in het „welzand” gedrukt, waarna het gat kan worden gedicht, waarbij de grond goed stevig moet worden aangewerkt.

Door de aanwezigheid van de 3 zijvlakken is draaien van de poot door eventuele harde wind niet meer mogelijk. Het is namelijk van groot belang, dat de poten stevig en vast in de grond komen te staan.

Plantafstand.

Deze hangt natuurlijk nauw samen met de plaats waar de pepels zullen worden geplant.

Bij bijvoorbeeld een wegbeplanting, aan één zijde van de weg, waaraan overigens aan beide zijden niet is geplant, zal 4½ à 5 m en bij een weg- of laanbeplanting aan weerszijden zal 5½ à 6 m als de meest gewenste afstand moeten worden beschouwd. In bosverband of indien grotere oppervlakten moeten worden beplant, zou ik sterk willen adviseren om toch vooral niet te dicht te planten en minimaal 6 x 8 m of 7 x 7 m in acht te nemen.

Men zou in overweging kunnen nemen om bij beplantingen van grotere percelen, de buitenste rij langs de zuid- en westzijde op bijv. 6 m afstand te planten. De ervaring heeft namelijk geleerd, dat juist de diameter op borsthoogte prijsbepalend is en niet het lange dunne boven eind. Dit is vooral de laatste jaren sterk tot uitdrukking gekomen. In vroeger jaren konden de periodieke dunningen als papierhout, vezelhout, stapelhout e.d. misschien nog enig financieel resultaat opleveren, doch bij de huidige hoge arbeidslonen en uitsleepkosten zullen deze de opbrengsten van de eventuele dunningen verre overtreffen, te meer nog waar de prijzen van papierhout, stapelhout enz. geenszins aantrekkelijk kunnen worden genoemd.

Foto 3.

Foto 4.

Foto 3. In het voorjaar 1960 geplante 'Gelrica', afkomstig uit 20 jaar oude populieren. Diam.: 16,6 cm. Takvrije stamlengte thans reeds 5½ à 6 m. Langs weiland van zeer goede kwaliteit.

Foto 4. 22-jarige 'Gelrica' langs goed weiland. Diam.: 57 cm. Takvrije stamlengte: 8 à 9 m. Plantafstand: 6 m.

Verzorging, bemesting en snoei.

De eerste 2 jaren na de inplant kan nog worden ingeboet en kunnen dode en slecht aangeslagen poten door nieuwe worden vervangen. Nadien heeft inboeten weinig zin meer, aangezien de dan ingeboete bomen na enkele jaren toch door de omstaande bomen worden overvleugeld en onderdrukt.

Voorts is het zeer gewenst om de eerste jaren rond de peppels ongeveer 1 m² grond zwart te houden, dit vooral bij aanwezigheid van veel grassen. Het is echter zeer de vraag of in bospercelen met een sterke vegetatie, de kosten van deze bewerking wel opwegen tegen het resultaat, dat er mee wordt bereikt.

In ieder geval is het noodzakelijk om rond de peppel elke vegetatie als bramen, doornen, houtopslag enz. af te slaan en om de peppel te laten liggen. Hierdoor houdt men een goede bodemstructuur met een poreuze bovenlaag.

Bemesting wordt hier sporadisch toegepast. Alleen in die gevallen, waarbij de geplante peppels na enkele jaren nog een schrale groei vertonen, zou het aan te bevelen zijn enige malen een lichte stikstofbemesting rond de peppel te geven. Het spreekt vanzelf, dat het eerste jaar nog geen bemesting nodig is, aangezien de poten dan nog onvoldoende wortels hebben gevormd.

Ook de snoei kan de eerste twee jaren achterwege worden gelaten. Na het tweede jaar kunnen, zo nodig, enkele te zwaar gevormde zijtakken en eventueel aanwezige tweetoppen worden verwijderd.

Hierna is het gewenst de bomen te blijven observeren, om de 2 jaar zware zijtakken en tweetoppen te verwijderen en 1 à 2 étages op te kronen. De takken glad en dicht bij de stam wegnemen, waardoor de gemaakte wonde snel kan overgroeien.

Na 10 à 12 jarige leeftijd dient een takvrije stamlengte van ongeveer 8 à 10 m te worden bereikt.

Hierna moet het eigenlijk met de snoei afgelopen zijn.

Een te late snoei in oudere bomen is mijns inziens af te keuren en wordt door de houtverwerkende industrie zeker niet geprefereerd, aangezien zich dan te veel dode noesten in het werkhout gaan vertonen.

Kapleeftijd.

De leeftijd waarop de peppels als kaprijp kunnen worden aangemerkt is nogal verschillend en hangt vanzelfsprekend nauw samen met grondsoort, al of niet bijzonder gunstige stand, een enkele rij of wel in bosverband.

Een partij populieren is kaprijp als de bomen op borsthoogte ongeveer 50 tot 65 cm en meer meten, een enkele achterblijver natuurlijk uitgezonderd. Dan kan men op de hoogste m³-prijs aanspraak maken.

De kapleeftijd van de *Populus 'Gelrica'* op gunstige stand, langs bouw- of weiland of als wegbeplanting, varieert van ruim 20 tot 25 jaar.

Foto 5. Wegbeplanting van 'Gelrica', aan weerszijden begrensd door weiland. Leeftijd: 23 jaar. Diam.: 56 cm. Plantafstand: 6 x 6 m. Afkomstig van knotpeppels.

In bos of in grotere complexen aangeplant moet men rekening houden met een groeiperiode van 25 tot ruim 30 jaar.

Opbrengst.

Het is moeilijk om over bovengenoemd onderwerp met betrekking tot de *Populus 'Gelrica'* een juist beeld te geven.

Ik geloof wel te mogen stellen, dat deze populier in onze Gelderse Achterhoek in het algemeen een veel hogere m³-prijs opbrengt dan andere rassen elders in ons land.

Als reden hiervoor zou ik willen aanmerken, dat er in onze omgeving nogal wat klompenbedrijven zijn gevestigd, waardoor het transport goedkoper kan geschieden.

Voorts is er de mogelijkheid tot het afleveren van kwastvrije onderstammen voor finer; bovendien is deze soort populier gemakkelijker te verwerken en geeft veel minder uitval.

Gaarne wil ik enkele opbrengsten van *P. 'Gelrica'* noemen, welke wellicht als exceptioneel en ook door mij als vrij hoog worden beschouwd, gezien de nog betrekkelijk korte groeiperiode.

In 1959 werden door mij 32 stuks populieren op stam verkocht voor f 5250,—. Deze stonden in één enkele rij langs een perceel weiland van zeer goede kwaliteit; leeftijd 20 jaar, onderlinge afstand 5½ m, gemiddelde diameter borsthoogte 56 cm; lengte werkhout 15 m, gem. inhoud 2,080 m³, prijs per m³ f 79,—.

In 1963 werden 20 stuks op stam en bij inschrijving verkocht, hoogste inschrijving f 3595,—; laagste f 3368,—; staande in één enkele rij langs een harde weg, waarnaast weiland. Leeftijd 22 jaar, gemiddelde diameter borsthoogte 58,6 cm, lengte werkhout 15 m, gem. inhoud 2,273 m³, prijs per m³ f 79,—.

Het merendeel populieren van beide partijen hadden kwastvrije gladde onderstammen van 8 à 10 m lengte.

Het is geenszins mijn bedoeling, bovenstaande gevallen als maatstaf te nemen, toch meen ik veilig te mogen stellen, dat de meeste partijen van enige kwaliteit hier in onze omgeving worden verkocht tussen f 70,— à f 75,— per m³.

Kosten inplant, onderhoud en snoei.

De aankoopkosten van ± 4 jarige poten, lengte ± 5 m, diameter borsthoogte 7 à 8 cm, bedragen f 3,— à f 3,25 per stuk, inclusief vracht.

De kosten van het maken van plantgaten hangt natuurlijk af van de bodemgesteldheid ter plaatse. Het maakt verschil of deze gegraven moeten worden tussen de stobben, waar afgelopen seizoen kaprijpe peppels zijn geveld of wel langs weiland of op nieuw aan te leggen percelen.

Als regel zal men toch op f 1,25 à f 1,50 per plantgat moeten rekenen. Hierbij komt dan nog het aanpunten en bijsnoeien van de poot en het dichten van het plantgat, samen te stellen op f 0,75.

Wat de kosten van het inboeten betreft, dit valt moeilijk precies te zeggen en zal afhankelijk zijn van de meerdere of mindere geschiktheid voor peppelinplant van het betreffende perceel.

Op voor peppels zeer gunstige percelen zou ik dit op 3 à 5 % willen stellen en op minder gunstige percelen op 5 à 8 %.

Het punt onderhoud en snoei is reeds voldoende belicht. De snoei behoeft eerst na het tweede jaar te beginnen en kan om de 2 jaar worden herhaald tot op maximaal 12 jarige leeftijd.

Wel is het noodzakelijk steeds bijzondere aandacht te besteden aan mogelijke beschadiging, zoals afvreten van de bast door vee bij langs een weiland geplante peppels.

Deze wonden veroorzaken namelijk dode plekken in het werkhout, overgroeien meestal zeer langzaam en zijn vaak tot op de kapleeftijd nog zichtbaar, hetgeen vanzelfsprekend van nadelige invloed is op de m³-prijs.